

EL XUMET, LA TETA I EL DRAPET

"L'èxit amb els nostres fills en un futur no es mesurarà pel que els hem donat materialment, sinó per la intensitat i qualitat de les relacions afectives que hem estat capaços de construir amb ells des de la infància".

El nen neix "programat" per sobreviure en determinades condicions però també sota la necessitat que les seves necessitats bàsiques siguin cobertes. Aquestes es poden resumir en:

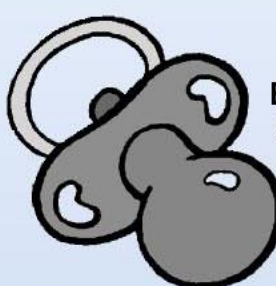
- 1- **Necessitats fisiològiques** (alimentació, higiene, son, etc ...).
- 2- **Necessitat de protecció davant de possibles perills** (reals o imaginaris).
- 3- **Necessitat d'explorar el seu entorn.**
- 4- **Necessitat de jugar.**
- 5- **Necessitat d'establir vincles afectius.**

Els vincles afectius són una necessitat que forma part del projecte de desenvolupament d'un nen nou-nat. Si aquesta necessitat no és satisfeta, el nen, adolescent, jove o adult patirà de "aïllament o manca emocional".

El vincle és una relació especial que el nen estableix amb un nombre reduït de persones.

És un lligam afectiu que es forma entre ell mateix i cada una d'aquestes persones. Un llaç que l'impulsa a buscar la proximitat i el contacte amb elles al llarg del temps.

És, sens dubte, un mecanisme innat pel qual el nen busca seguretat. Les conductes de vinculació, es fan més rellevants en aquelles situacions que el nen percep com més amenaçants (malalties, caigudes, separacions, baralles amb altres nens...).

El plorar

És un dels principals mecanismes pel què es produeix el reclam de la figura de vinculació.

Els vincles afectius no només s'estableixen amb els pares o familiars directes sinó que poden produir-se amb altres persones properes al nen (educadors, mestres, etc ...).

Figura principal de vinculació: La mare

Si bé tradicionalment la figura amb la qual s'estableix el vincle afectiu més fort ha estat la mare, avui assistim a un increment de la implicació del pare en les tasques atencionals. Motius d'horaris laborals, nombre de fills, recursos econòmics, etc ... o simplement sentit comú, fan freqüent la necessitat d'una coresponsabilitat per part d'ambdós progenitors en les tasques d'atenció al nadó. Encara acceptant aquesta realitat, cal no perdre de vista que des d'un punt de vista biològic i evolutiu, És la mare la que està en disposició d'efectuar una relació especialment forta amb el fill.

Aquest vincle, no s'ha d'entendre com una relació massa proteccionista per part de la mare cap al nadó, sinó com la construcció d'una relació afectiva en la qual l'atenció i les cures de la mare en les primeres etapes (el nen se sent atès en les seves necessitats), propiciarà la gradual adquisició, des d'una plataforma emocional estable i segura, dels diferents aprenentatges i, per tant, dels primeres conductes autònomes.

Escoles Bressol

El moment en que l'infant experimenta el vincle més fort és al voltant dels 2 anys d'edat, produint-se un alt nivell de protestes davant la separació de la figura de vinculació i l'aparició de persones noves o estranyes.

L'angoixa o ansietat de separació pot disparar-se en alguns casos. No es tracta tampoc de dramatitzar la situació però sí de minimitzar les seves possibles conseqüències negatives i la seva repercussió en l'infant.

És fonamental, en l'educació del nen, proporcionar una certa seguretat afectiva (que no de sobreprotecció) per tal que pugui construir la seva personalitat sobre una plataforma més sòlida. Si l'infant percep, des d'edats molt primerenques, que els seus pares estan al seu costat (no per concedir tots els capricis, sinó per ajudar-lo en el sentit més ampli) creixerà amb més seguretat i autonomia.

Etapas del vincle

Fase 1

(des del naixement als 2 mesos)

En principi, els nadons no centren la seva atenció exclusivament en les seves mares i solen respondre positivament davant qualsevol persona. Tanmateix, els nounats, ja vénen al món amb un cert nombre de respostes innates dissenyades per atreure a la mare a prop (plor) i mantenir-la a la seva vora (mostrant-se somrient o tranquil). I encara que, en aquesta etapa, no estigui encara madur el vincle amb la mare o cuidador, sí que s'ha comprovat que els nadons prefereixen mirar a les seves mares que a un desconegut.

Fase 2

(des dels 2 als 7 mesos)

Durant aquesta segona etapa els nadons van consolidant els vincles afectius amb la mare, pare

o cuidador i dirigeixen cap a ells les seves respostes socials. Tot i que encara accepten estranys, els atorguen menor atenció.

Al llarg d'aquest període el nadó i el seu cuidador desenvolupen pautes d'interacció que els permeten comunicar-se i establir una relació especial entre ells.

Fase 3

(des dels 7 als 24 mesos)

El vincle es fa més evident sent molt fort al voltant dels 2 anys. Ara les conductes de vinculació es configuraran al voltant del desenvolupament evolutiu en 2 àrees concretes: **l'emocional i la del desenvolupament físic.**

Amb el major nivell de capacitats cognitives assumides en aquesta etapa, els infants comencen a distingir l'estranyesa de l'habitual i ara solen reaccionar negativament davant de situacions o persones desconegudes.

Apartar-se de la figura de vinculació suposa produir protestes per la separació que impliquen plors i la recerca d'aquesta figura. Per la seva banda el desenvolupament físic (l'infant comença primer a gatejar per després passar a la posició erecta i a donar els seus primers passos), suposa adquirir un control respecte al lloc on es troba. Ara, si vol no separar-se de la seva mare (o persona de vinculació), podrà dirigir-se cap a ella en lloc de reclamar la seva presència mitjançant el plor. L'infant guanya independència gràcies a les seves noves capacitats de locomoció, verbals i intel·lectuals. Aquest procés és sempre conflictiu perquè exigeix readaptacions contínues amb guanys i pèrdues de certs privilegis.

Per això sol anar acompanyat de desitjos ambivalents d'avançar i retrocedir.

Reflexió

Els vincles afectius dels infants segueixen el seu curs durant tot el cicle evolutiu amb les transformacions i adequacions que cada edat requereix. I tot i que al llarg de tot el període escolar es solen mantenir com a figures de vinculació als pares, sol ser molt habitual aferrar-se a objectes (xumet, ninos, draps...) que en certa manera substitueixen la presència de les figures paternes.

Sovint podem caure en l'error de no ser clars amb els límits que posem als nostres infants per por a que aquests perdin el sentit dels vincles afectius, però al contrari, és important i de fet l'infant necessita veure i diferenciar el valor real dels seus vincles afectius i el valor real de les vivències que l'envolten moltes vegades lligades a l'actitud dels adults en general i molt particularment dels pares.

L'ajudarem a madurar vivint amb naturalitat i sense angoixes el procés de desenvolupament dels seus vincles afectius.